

INFORMACIJA
O POLITICI PAUŠALNOG OPOREZIVANJA PRIHODA
OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI

Podgorica, jun 2013.godine

Sadržaj

I Uvodne napomene	6
II Sistem paušalnog oporezivanja u Crnoj Gori.....	6
1. Broj obveznika i visina prihoda.....	9
II Uvodna rješenja paušalnog oporezivanja	10
V Predlog mjera	12
Predlog zaključaka:.....	13

I Uvodne napomene

Svjesna negativnih efekata koje neformalna ekonomija ima po privredu, budžet i ukupan ekonomski sistem, Vlada Crne Gore se, u punoj mjeri, posvetila aktivnostima na planu sprječavanja nelegalnog poslovanja, kroz pokretanje snažne kampanje, intenzivniji rad inspeksijskih službi i aktivnosti na unapređenju poreske discipline.

Ove aktivnosti se sprovode i kroz rad Radne grupe za suzbijanje sive ekonomije u čijem sastavu su, pored predstavnika nadležnih državnih organa, uključeni i predstavnici socijalnih partnera, privrede i Skupštine Crne Gore, čime se ostvaruju potrebni sinergijski efekti i konstruktivna diskusija svih involviranih i zainteresovanih subjekata i obezbjeđuje sagledavanje efekata predloženih mjera na najširem nivou.

Vlada Crne Gore, na sjednici od 21. marta 2013.godine, usvojila je Akcioni plan mjera za suzbijanje sive ekonomije za 2013. godinu, kojim su obuhvaćene aktivnosti koje se odnose na regulatorna poboljšanja, operativne mjere, jačanje institucija, međuinstitucionalnu saradnju i edukaciju i medijsku kampanju. Jedna od mjera iz Akcionog plana je i preispitivanje politike paušalnog oporezivanja prihoda od samostalne djelatnosti (u daljem tekstu:paušalno oporezivanje), za čiju je realizaciju kao koordinator zadužen Kabinet potpredsjednika Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i finansijski sistem.

Koordinator je, u skladu sa Akcionim planom, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Poreskom upravu pripremio Informaciju o politici paušalnog oporezivanja prihoda od samostalne djelatnosti, koja se odnosi na postojeći regulatorni okvir i uporedna rješenja, a s tim u vezi i na smjernice za unapređenje sistema paušalnog oporezivanja sa predlogom mjera.

II Sistem paušalnog oporezivanja u Crnoj Gori

Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list RCG", br.65/01,37/04 i 78/06 i "Službeni list", br.86/09,40/11 i 12/12), uvedena je obaveza plaćanja poreza na dohodak fizičkih lica. Jedan od izvora poreza na dohodak fizičkih lica čine i prihodi ostvareni po osnovu obavljanja samostalne djelatnosti.

Prihodom od samostalne djelatnosti smatra se prihod ostvaren od privredne djelatnosti, slobodnih zanimanja, profesionalnih i intelektualnih usluga i prihod od drugih

samostalnih djelatnosti koje nijesu osnovna djelatnost poreskog obveznika, a povremeno se obavljaju radi ostvarivanja prihoda. Ovaj porez plaća se po stvarnom dohotku u vidu mjesečnih akontacija.

Kao izuzetak, Zakonom je propisano da se obvezniku poreza na prihode od samostalne djelatnosti, čiji je ukupan promet u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje porez, odnosno čiji je planirani promet kada počinje da obavlja djelatnosti manji od 18.000 Eura, može na njegov zahtjev, priznati da porez plaća u godišnjem paušalnom iznosu. Zahtjev za paušalno oporezivanje podnosi se do kraja prethodne godine za narednu godinu, a u slučaju otpočinjanja sa obavljanjem djelatnosti u toku godine zahtjev se podnosi u roku od pet dana od dana registracije za obavljanje djelatnosti. Obveznici paušalnog oporezivanja dužni su da vode poslovne knjige o ostvarenom prometu.

Porez se plaća mjesečno, do kraja tekućeg mjeseca za prethodni mjesec, u visini 1/12 poreske obaveze utvrdjene poreskom skalom, osim za poreske obveznike koji samostalnu djelatnost obavljaju sezonski, a ne duže od šest mjeseci, koji porez plaćaju do petog u mjesecu za tekući mjesec.

Pravilnikom o paušalnom oporezivanju prihoda od samostalne djelatnosti (»Službeni list RCG« br.03/05 i »Službeni list CG« br.80/08 i 18/12), bliže su uređeni kriterijumi za paušalno oporezivanje i to: vrsta djelatnosti, visina planiranog prometa, učešće troškova poslovanja u ukupnom prometu i visina planiranog oporezivog prihoda.

Poreski obveznici su, shodno vrsti djelatnosti, podijeljeni u **četiri grupe**:

- u **prvu grupu** izmedju ostalih spadaju: taksisti, ribari, kućna radinost, sakupljanje ljekovitog bilja i šumskih plodova, uzgoj voća i povrtlarskih kultura, mlinari, pčelari i druge slične djelatnosti. Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 75%.

- u **drugu grupu** izmedju ostalih spadaju: autoprevoznici do 8 tona nosivosti, taksi (kombi vozila), prodaja proizvoda na pijačnim tezgama, pružanje usluga turističkog smještaja u domaćoj radinosti, proizvodnja loznovoćnih i drugih sadnica i kalemova, uzgoj i prodaja ukrasnih ptica, izrada pečata i štambilja, precizni mehaničari, metalostrugari, kamenoresci, cvjećari, vulkanizeri, proizvodnja pilića i jaja, održavanje i servisiranje brodskih motora, uramljivanje slika, limari, izrada ključeva, izrada kesa, opravka šivaćih mašina, opravka poljoprivrednih mašina i druge slične djelatnosti. Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 65%.

-u **treću grupu** spadaju: autoprevoznici preko 8 tona nosivosti, pečenjare, sušenje mesa, autolakireri, ugradnja alarma, autolimari, zidari, moleri, parketari, opravka aparata u domaćinstvima, održavanje centralnog grijanja i liftova i druge slične djelatnosti. Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 55%.

- u **četvrtu grupu** spadaju: advokati, trgovci, ugostitelji, računovođe, revizori, druga profesionalna i intelektualna zanimanja, poslastičari, pekari, pržione kafe, projektanti, geometri, frizeri, kozmetičari, i druge djelatnosti koje nijesu obuhvaćene tač. 1), 2) i 3) ovog člana. Obveznicima iz ove grupe, priznaju se troškovi poslovanja u ukupnom prometu u visini od 35%.

Poreski obveznici u zavisnosti od visine planiranog prometa razvrstavaju se u **tri podgrupe**, i to: do 6.000,00 €; do 12.000,00 € i do 18.000,00 €.

Paušalno oporezivanje prihoda od samostalne djelatnosti vrši se prema sledećoj poreskoj skali, u kojoj su dati iznosi godisnjeg poreza i svih fiskalnih obaveza (porez i doprinosi):

I GRUPA			II GRUPA			III GRUPA			IV GRUPA		
Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza	Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza	Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza	Iznos oporezivog dohotka	Godišnji iznos paušalnog poreza	Godišnji iznos fiskalnih obaveza
do 1500	135	645	do 2100	189	903	do 2700	243	1161	do 3900	351	1677
do 3000	270	1290	do 4200	378	1806	do 5400	486	2322	do 7800	702	3354
do 4500	405	1935	do 6300	567	2709	do 8100	729	3483	do 11700	1053	5031

1. Broj obveznika i visina prihoda

Analizom politike paušalnog oporezivanja utvrđeno je da je najveći broj obveznika koji porez plaćaju u paušalnom iznosu u sljedećim djelatnostima: zanatskim, uslužnim, kao i trgovinskoj djelatnosti koja se obavlja izvan poslovnih prostorija (na tezgama i sličnim objektima koji se koriste na pijacama, ulicama, trgovima i drugim javnim površinama)

Prema podacima Poreske uprave, broj obveznika paušalnog oporezivanja za 2012.godinu bio je 4.153, dok je broj poreskih obveznika koji djelatnost obavljaju sezonski bio 4.365, odnosno ukupno 8.518 obveznika.

Broj poreskih obveznika koji su podnijeli zahtjev za ovaj vid oporezivanja za 2013. godinu, zaključno sa majem 2013.godine je 3.738, odnosno 511 poreskih obveznika koji djelatnost obavljaju sezonski.

Poresko zaduženje na osnovu izdatih rješenja za paušalno oporezivanje u 2012. godini iznosi 7.994.174,26€. Prema podacima iz informacionog sistema Poreske uprave, uplaćene iznose nije moguće razdvojiti, odnosno razlikovati od drugih uplata koje se vrše na jedinstveni uplatni račun. Ovo se odnosi kako na uplate po zahtjevima za paušalno oporezivanje tako i po osnovu PPFL (prijave poreza na dohodak fizičkih lica). Dakle, naplata se prati pojedinačno po poreskim obveznicima, ali nije moguće izdvojiti statistički podatak o ukupnim uplatama paušalaca.

U toku je utvrđivanje obaveze po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica i obveznika koji porez plaćaju prema paušalnom prihodu za 2013. godinu, tako da ovi podaci ne daju konačnu sliku o obveznicima i prihodima po ovom osnovu.

Učešće „paušalaca“ u ukupnom broju poreskih obveznika čiji planirani promet iznosi do:

- 6.000€ je 78,77% ;
- 12.000€ je 16,42%, i
- 18.000€ je 4,82%.

1. Kaznene mjere

Kaznena politika u oblasti paušalnog oporezivanja definisana je Zakonom o poreskoj administraciji ("Službeni list RCG", br.65/01, 80/04 i 29/05 i "Službeni list CG", br.20/11 i 28/12) , i Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.

Shodno Zakonu o poreskoj administraciji, poreski obveznik-preduzetnik kazniće se novčanom kaznom u iznosu od 550 do 11.000 eura, ako:

- u propisanom roku ne podnese poreskom organu prijavu za registraciju (čl.32);
- u propisanom roku ne obavijesti poreski organ o promjenama koje se odnose na podatke u poreskom registru(čl.33).

Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, propisana je novčana kazna u iznosu od 1.000 do 5.000 eura, ukoliko preduzetnik:

- akontaciju na prihode od samostalne djelatnosti ne plati u propisanom roku (čl.48);
- poresku obavezu utvrđenu u paušalnom iznosu ne plati u propisanom roku (čl.49 st.3 i 7); i
- ne vodi poslovne knjige o ostvarenom prometu (čl.49 stav 5).

Za prekršaje propisane Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica preduzetniku, se uz novčanu kaznu može izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti, u trajanju od jednog do tri mjeseca. Takođe, za prekršaj ne vođenja poslovnih knjiga o ostvarenom prometu fizičkom licu-preduzetniku izriče se kazna prekršajnim nalogom u iznosu od 150 eura.

II Uporedna rješenja paušalnog oporezivanja

U cilju stvaranja kompletnije "slike" o paušalnom oporezivanju u ovom dijelu prikazana su uporedna rješenja zemalja regiona.

Srbija

Paušalno oporezivi prihod u Srbiji je zapravo osnovica na koju se plaćaju doprinosi po stopi od 35,8 % i porez po stopi 10 % (ukupno 45,8%). Ovu osnovicu određuje poreski inspektor u skladu sa Uredbom o bližim uslovima, kriterijumima i elementima za paušalno oporezivanje obveznika poreza na prihode od samostalne delatnosti.

Osnivač radnje podnosi zahtjev za paušalno oporezivanje poreskom inspektoru. Na osnovu podataka datim u ovom zahtjevu, i na osnovu gore pomenute Uredbe, poreski inspektor određuje mjesečni iznos paušalnog prihoda za plaćanje poreza i doprinosa.

Paušalni prihod se utvrđuje, u skladu sa sledećim kriterijumima i elementima:

- visina prosečne mjesečne zarade po zaposlenom u Republici, opštini, gradu i okrugu ostvarene u godini koja prethodi godini za koju se utvrđuje paušalni prihod;
- mjesto na kome se radnja nalazi;
- opremljenost radnje;
- broj zaposlenih radnika i angažovanih članova porodice;
- tržišni uslovi u kojima se djelatnost obavlja;
- površina lokala;
- starost obveznika i njegova radna sposobnost;
- visina prihoda obveznika, koji pod istim ili sličnim uslovima obavlja istu ili sličnu djelatnost;
- ostale okolnosti koje utiču na ostvarivanje dobiti.

U Republici Srbiji, kase su uvele turističke agencije i turoperateri, obučari, sektor zdravstvene zaštite stanovništva, osim zdravstvenih usluga koje se obezbeđuju iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja. Zatim, kase su uredno pribavili i veterinari i stomatolozi.

Hrvatska

Uslovi za paušalno oporezivanje u Hrvatskoj su:

- da trgovac nije obveznik PDV-a
- da po osnovu samostalnih djelatnosti godišnje ne ostvaruje ukupne prihode veće od 19 678€
- da nema izdvojenih pogona
- da ne obavlja djelatnost ugostiteljstva i /ili trgovine (osim prodaje vlastitih proizvoda)

Godišnji paušalni dohodak utvrđuje se u iznosu od:

- 1679€ (ako je ukupni godišnji prihod do 11 193€)
- 2271€ (ako je ukupni godišnji prihod od 11 193€ do 15 144€)
- 2953€ (ako je ukupni godišnji prihod od 15 144€ do 19 687€)
- Utvrđeni godišnji paušalni dohodak je i poreska osnovica za primjenu stope poreza na dohodak (12%), te se obračunati porez uvećava za propisani prirez.
- Novčanom kaznom od 658€ do 65 845€ će se kazniti poreski obaveznik u slučaju prekršaja (neprijavlivanje činjenica bitnih za utvrđivanje poreske obaveze, nepodnošenje poreske prijave, iskazivanje netačnih podataka i sl).

U Hrvatskoj su od 1.januara 2013.godine, stupile na snagu izmijenjene odredbe po pitanju paušalnog oporezivanja. Naime, fizička lica koja obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva, postaju obveznici poreza na dohodak, ako su po toj osnovi postali obveznici PDV-a ili ako ostvaruju podsticaje na način i pod uslovima propisanim posebnim Zakonom o državnoj pomoći poljoprivredi i ruralnom razvoju, ili ako na osnovu obavljanja djelatnosti poljoprivrede i šumarstava ostvare ukupan godišnji prihod veći od 35% iznosa propisanog za obavezni ulazak u sistem PDV-a, odnosno ukoliko ostvare ukupne prihode iznad 10 731€ (80 500 kn). Međutim, sve dok poljoprivrednici po osnovu svoje djelatnosti ne ostvare ukupan godišnji prihod veći od 19 930€ (149 500 kn), **mogu izabrati mogućnost paušalnog plaćanja poreza.**

Posebno se napominje da se na djelatnost **slobodnih zanimanja** (zdravstveni radnici, veterinari, advokati, revizori, inženjeri, arhitekta, poreski savjetnici, tumači, prevodioci, turistički radnici, književnici i sl), koje nisu posebno navedene kao djelatnosti koje mogu porez na dohodak utvrđivati u paušalnoj svoti, ne mogu primjenjivati odredbe o godišnjem paušalnom plaćanju poreza. Pomenuta lica su obavezna da po osnovu spomenutih djelatnosti vode poslovne knjige, na temelju kojih se utvrđuje oporezivi dohodak, na koji se prema propisanim stopama, plaća porez i prirez na dohodak.

U Hrvatskoj, advokati su obveznici fiskalizacije.¹

V Predlog mjera

Analizom politike paušalnog oporezivanja zaključeno je da postoje opravdani razlozi da se pojedine djelatnosti u zavisnosti od prirode i obima posla isključe iz sistema paušalnog oporezivanja, odnosno da se oporezuju po stvarno ostvarenom dohotku.

S tim u vezi, predlaže se izmjena Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, odnosno na sledeći način :

U Zakonu u porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list RCG", br.65/01,37/04 i 78/06 i "Službeni list", br.86/09,40/11 i 12/12), , u članu 49 dodaje se novi stav koji glasi:

¹ http://www.actarius.hr/act/knjigovodstvo/doku.php?id=vazno_o_fiskalizaciji_07.03.2013

»(8)« Izuzetno od stava 1 ovog člana, obvezniku koji obavlja djelatnost: advokata, revizora, računovođe, zdravstvenog radnika, konsultanta, trgovine na malo i veliko, bilijar klubovi, proizvodnje soda vode i bezaholnih pića, izrade kesa, cvjećari, fotokopirnice, geometri, projektanti, opravke računara, održavanje i opravka mobilnih telefona, zabavne igre, pečenjare, sušenje mesa, ugostiteljsku djelatnost-ugostiteljstva, hotela, finansijskog posredovanja i aktivnosti u vezi s nekretninama, osim trgovinske i ugostiteljske djelatnosti koja se obavlja na tezgi, u privremenom objektu, sličnom montažnom ili pokretnom objektu, ne može se priznati pravo da porez plaća u godišnjem paušalnom iznosu«